

Z A P I S N I K
sa 49. sjednice Odbora za prosvjetu, nauku, kulturu i sport Skupštine Crne Gore,
koja je održana 27.januara 2015. godine.

Sjednica je počela sa radom u 10,00 sati. Sjednicom je predsjedavala mr Branka Tanasijević, predsjednica Odbora.

Sjednici su prisustvovali mr Branka Tanasijević, predsjednica Odbora, dr Radosav Nišavić, zamjenik predsjednice Odbora, kao i članovi Odbora: Saša Pešić, Rešid Adrović, dr Srđa Popović, Andrija Popović, prof. dr Jelisava Kalezić, doc. dr Branka Bošnjak i Srđan Perić.

Članovi Odbora doc. dr Draginja Vuksanović i Milan Knežević su bili opravdano odsutni.

Sjednici su prisustvovali Smiljana Prelević, sekretarka Ministarstva nauke, mr Darko Petrušić, pomoćnik ministarke nauke i Elvira Bekteši, šefica Odsjeka za privredno partnerstvo i statusno-pravna pitanja u Upravi za dijasporu.

Sjednici je prisustvovala i Snežana Kaluđerović, predstavница Centra za građansko obrazovanje.

Predsjednica Odbora, mr Branka Tanasijević, je konstatovala da Odbor ima kvorum za rad i punovažno odlučivanje i otvorila 49. sjednicu Odbora za prosvjetu, nauku, kulturu i sport.

Za sjednicu je predložen i jednoglasno prihvaćen sljedeći

DNEVNI RED:

- usvajanje zapisnika sa 47. i 48. sjednice Odbora;
- 1. **Studija o saradnji sa naučnicima iz dijaspore**, koju je Vlada razmotrila na sjednici od 27. XI 2014. godine;
- 2. **Izvještaj o sprovođenju strategije saradnje sa dijasporom i akcionog plana realizacije za period 2011-2014**, koji je Vlada razmotrila na sjednici od 15. I 2015. godine;
- 3. **Informacija o realizaciji projekta Inovaciono-preduzetničkog centra »Tehnopolis« Nikšić**, koju je Vlada razmotrila na sjednici od 18.XII 2014.godine.
- 4. **Tekuća pitanja**

Tačka - Informacija o programima podrške EU Crnoj Gori za 2014. godinu, koju je Vlada razmotrila na sjednici od 15. I 2015.godine, odložena je za neku od narednih sjednica.

*

Odbor je, nakon usaglašavanja nekih pravno-tehničkih pojedinosti, jednoglasno usvojio zapisnik sa 47. i 48. sjednice Odbora.

Predsjednica Odbora mr Branka Tanasijević je obavijestila članove Odbora da je Centar za građansko obrazovanje podnio zahtjev za prisustvo njihovog predstavnika sjednicama Odbora za prosvjetu, nauku, kulturu i sport tokom 2015. godine, koji je ona, u skladu sa već ranije iskazanim stavom Odbora, odobrila.

Predsjednica Odbora je predložila, a članovi Odbora prihvatili da se prve dvije tačke razmatraju objedinjeno.

TAČKA 1 i 2 - Studija o saradnji sa naučnicima iz dijaspore i Izvještaj o sprovođenju strategije saradnje sa dijasporom i akcionog plana realizacije za period 2011-2014

Uvodno predstavljanje Studije o saradnji sa naučnicima iz dijaspore izložila je Smilja Prelević, sekretarka Ministarstva nauke. Ona je informisala članove Odbora da je Studija o saradnji sa naučnicima iz dijaspore realizovana u sklopu projekta “Visoko obrazovanje i istraživanje za inovacije i konkurentnost Crne Gore – INVO”, koji si finansira iz kredita Svjetske banke, u period 2012.-2017. godine. Ministarstvo je za izradu ove Studije, na osnovu objavljenog međunarodnog konkursa, angažovalo eksperta dr Vladimira Nedovića, naučnika iz dijaspore, koji živi i radi u Holandiji. Studija je sadrži više elemenata. U njoj je posebno analizirano postojeće stanje u ovoj oblasti, mjere za aktivno uključivanje naučne dijaspore u razvojne procese i naučni sistem Crne Gore, mjere za olakšavanje povrataka, kao i mogućnost pripreme čvrste osnove za predviđenu konferenciju crnogorske naučne dijaspore u 2015. godini. Prelević je istakla da se, zbog dinamike migracije u skorijoj istoriji Crne Gore, njena dijaspora može grupisati u tri regiona i to: region bivših jugoslovenskih republika, region zemalja Evropske unije i region zemalja izvan Evropske unije. Ovi regionu imaju svoje specifičnosti, koje su navedene u izvještaju. Mogućnosti koje Crna Gora koristi za uključivanje naučne dijaspore u razvojni proces Crne Gore su, između ostalog, raspoloživi programi finansiranja : IPA projekti, program *Horizonti 2020*, program *Eureka* i dr. U završnom dijelu studije date su konkretne preporuke sjedinjavanja podataka i aktivnosti umrežavanja, te održavanja konferencija kao inicijalne mrežne aktivnosti koja će okupiti naučnike iz dijaspore i predstavnike državnih organa, navela je Prelević. Efekti koji će se postići odnose se na reintegraciju naučnika iz dijaspore i njihovo uključivanje u naučni i razvojni proces Crne Gore.

Pomoćnik ministarke nauke mr Darko Petrušić je potkrijepio izlaganje Smilje Prelević navodeći i lična iskustva iz dijaspore, osvrćući se na socijalni, naučni i politički kontekst vezan za dijasporu.

Elvira Bekteši, šefica Odsjeka za privredno partnerstvo i statusno-pravna pitanja u Upravi za dijasporu, je članovima Odbora ukratko predstavila ključne stavke iz Izvještaja o strategiji saradnje sa dijasporom i akcionog plana realizacije za period 2011-2014. Pomenula je niz aktivnosti, njihove nosioce, kao i stepen realizacije. Između ostalog, navela je aktivnosti izradi baze podataka o dijaspori, konkretne aktivnosti na planu jačanja kulturne, obrazovne, i naučne saradnje sa iseljenicima, kao i na poboljšanju položaja iseljenika, kako u zemljama prijema tako i u matičnoj zemlji Crnoj Gori. Bekteši je istakla da je institucionalno-pravni okvir za saradnju sa

iseljenicima suštinski unaprijeđen transformacijom Centra za iseljenike u upravu za dijasporu, kao organa u sastavu Ministarstva vanjskih poslova i evropskih integracija, kao i izradom Zakona o saradnji sa iseljenicima, čiji je predlog Vlada utvrdila 20. novembra 2014. godine. Napomenula je da je unapređenje odnosa i saradnje sa iseljeničtvom vrlo kompleksan posao koji zahtijeva uključivanje i posvećenost više državnih organa i vrlo često interesorni pristup.

Poslanica prof. dr. Jelisava Kalezić je ukazala na problem državljanstva kao ključni problem kojim se, po njenom mišljenju, šalje poruka dijaspori da nije potrebna. Podsjećajući na migracije koje su nastale nakon raspada Jugoslavije, ona je kazala da je veoma važno imati kontakt sa svim tim iseljenicima, a prvi korak koji bi bio nužan jeste davanje državljanstva tim osobama. Poslanica Kalezić je, između ostalog, istakla da je Crna Gora napravila sebi štetu jednim činovničkim potezom, ukidajući dvojno državljanstvo i iskazala duboko nesaglasje sa takvom politikom kojom se Crna Gora, po njenom mišljenju, na grub način oslobodila velikog potencijala mnogih naučnih radnika, profesora, ljekara i dr. Podržavajući uložene napore na izradi Studije, Poslanica Kalezić je, kroz ličnu priču i konkretna zapažanja, obrazložila svoje zalaganje da se pitanje dvojnog državljanstva obavezno i prvenstveno riješi, kako bi se tek tada moglo posvetiti drugim pitanjima vezanim za dijasporu i kako bi se moglo razmišljati o dobrobitima koje dijaspora može pružiti. U suprotnom, naglasila je poslanica Kalezić, utrošit će se sredstva, a ne može se postići mnogo. Pojasnila je da, iako državljanstvo nije prepreka za saradnju sa dijasporom, davanje državljanstva predstavlja svojevrsnu psihološku podršku iseljenicima, ističući evidentnu želju dijaspore da pomogne Crnoj Gori. Državljanstvo, kao i odnos sa matičnom državom i u naučnim krugovima ima svoj značaj, naglasila je poslanica Kalezić.

Poslanica doc. dr. Branka Bošnjak je iskazala zadovoljstvo što je tema dijaspore stavljena na dnevni red, posebno iz razloga što je prepoznala dio svoga doprinosa čitavoj ovoj Studiji, još iz nekadašnjeg svog angažmana u Grupi za promjene, kad je radila na prikupljanju baze podataka o crnogorskoj dijaspori. Ona je istakla da doprinos koji dijaspora može dati Crnoj Gori nije zanemarljiv, te da ga treba koristiti, kako u naučno-istraživačkom radu, obrazovanju, tako i u pregovaračkom procesu, kao i oblastima ekonomije, energetike i dr. Navodeći opšte primjere, poslanica Bošnjak je, između ostalog, predložila da u sprovođenju politika iz oblasti prosvjete i nauke treba povezati temu dijaspore sa temama talentovanih učenika i „odliva mozгова“, jer postoje uzročne veze iseljavanja i nedovoljne brige o talentima, čemu treba posvetiti posebnu pažnju. Poslanica Bošnjak je navela još neke konkretne predloge modela za saradnju sa dijasporom.

Poslanik Andrija Popović je, proširujući temu, govorio o iseljeničtvu Crne Gore, osvrćući se i na sportiste. Pozdravio je osnivanje Uprave za dijasporu i njenu podjelu rada po oblastima, te iskazao očekivanje da će to rezultirati napretkom. Samu Studiju je ocijenio dobrom, ali je mišljenja da se, zbog nedostatka sredstava, neće moći realizovati sve planirano. Govorio je o važnosti povezivanja mladih, odnosno Uprave za mlade i sport i iseljenika sa procesom evropskih integracija. Predložio je da se naučnicima, kao i sportistima dodijeli crnogorsko državljanstvo po skraćenom postupku.

Poslanik Srđan Perić je, takođe, pozdravio uloženi napor i evidentan trud da se pokrene razvijanje boljih odnosa sa dijasporom i zapazio da bi bilo dobro da Studija sadrži i neka imena. Istakao je

da bi bilo dobro da se, ukoliko ne postoji, otvori neki sajt na kome bi bila istaknuta baza podataka o crnogorskim iseljenicima iz reda naučnika i stvaralaca, kako bi se i lakše moglo doći do informacija i povezati sa institucijama u Crnoj Gori. On je kazao da su ovo tek početni koraci ka uspostavljanju saradnje sa iseljenicima i da se rezultati tek očekuju.

Predsjednica Odbora mr Branka Tanasijević je kazala da je problem “odliva mozgova” jedan od velikih problema sa kojim se suočava Crna Gora, te da nemamo bazu podataka i pouzdanu informaciju o broju visokoškolaca koji borave u dijaspori i da li kod njih postoji želja da se vrate u Crnu Goru. Ona je kazala da se Crna Gora zadnjih desetak godina sistematski bavi problemom dijaspore, međutim to je kratak period da bi se svi problem o kojima se govorilo na sjednici, mogli riješiti. Između ostalog, ona je kazala da postoji već druga generacija iseljenika koja se školuje u inostranstvu, koja pripada kategoriji mladih, kao visokoadaptibilnoj populaciji, koja prihvata kulturni model sredine u kojoj živi. To znači da ova generacija nema tako izraženu vezu sa matičnom državom, kao što to ima generacija koja se iselila devedesetih godina. U svakom slučaju Crna Gora mora uložiti napor da se omogući i olakša povratak onih koji to žele. Neki od mehanizama su: zakonska regulativa; intenziviranje kampanje za promovisanje uključenosti ove populacije u razvoj Crne Gore; naglašavanje njihovih dostignuća u inostranstvu; istraživanje javnog mnjenja kako bi se stekla prava slika o problemima i mogućnostima dijaspore; saradnja sa predstavnicima poslovnog sektora i sticanje saznanja kakva je njihova percepcija uloge koju bi naučna dijaspora imala u ekonomskom razvoju Crne Gore; izrada pouzdane baze podataka sa mogućnošću on-line komunikacije sa naučnicima i stručnjacima iz dijaspore i dr. Ukazala je na određene ciljne grupe kojima bi Crna Gora trebala posvetiti pažnju. To su u prvom redu studenti, koji su stipendirani za školovanje u inostranstvu i to preko projekata, ali, nerijetko, i od ljudi koji su dio dijaspore Crne Gore. Drugu grupu bi činili afirmisani stručnjaci iz dijaspore, koji bi dali doprinos u smislu inovacija i razvoja. Treća kategorija su penzioneri, koji su završili svoju profesionalnu karijeru u inostranstvu, a imaju želju da se vrate. To su ljudi koji su stekli ekspertsku znanja koja se mogu primijeniti za razvoj države Crne Gore. Još jedna kategorija za koju postoji baza podataka koju treba objediniti su sportisti. Predsjednica Odbora je napomenula da će biti prilike da se o svim ovim pitanjima govori kada Zakon o saradnji Crne Gore sa iseljenicima, čiji je Predlog utvrdila Vlada Crne Gore, 20. novembra 2014. godine, uđe u skupštinsku proceduru.

Poslanik dr Srđa Popović je iznio mišljenje da će veliki doprinos ovom pitanju dati donošenje zakona o dvojnog državljanstvu. Podsjetio je da je dijaspora dala veliki doprinos obnovi državnosti Crne Gore. Naveo je primjer crnogorske zajednice u Hrvatskoj, koja je dobro integrisana i zadovoljna svojim statusom, tako da nemaju želju da se vrate u Crnu Goru. Tu postoji jedan veliki potencijal visokoškolaca za saradnju, bez obzira što ne žele da se vrate. Takođe je ukazao na problem “odliva mozgova”, koji donosi štetu Crnoj Gori i kome se treba posvetiti.

Opšta konstatacija, koju je iznijela Smiljana Prelević, je da je uložena ogroman trud, te da bi bilo značajno učiniti dodatne korake vezane za uvođenje dvojnog državljanstva, što je ipak u nadležnosti Ministarstva unutrašnjih poslova, kao i za unepređenje informacionog sistema “Naučna mreža”. Nju čine 236 naučnika i visokoškolaca koji su pokazali želju da budu uključeni. Značaj uspostavljanja Sistema saradnje sa dijasporom uočen je još pri izradi Zakona o naučno-istraživačkoj djelatnosti. Podizanjem kapaciteta naučne djelatnosti kroz razne centre

naučnoistraživačke djelatnosti u pojedinim opštinama Crne Gore stvoriće se uslovi da se naučna dijaspora uključi u istraživanje, odnosno vrati u Crnu Goru, povremeno ili trajno. Veliki broj istraživača Crne Gore opredijelio se za boravak i rad u inostranstvu zbog dobrih uslova koje te zemlje nude, kao i zbog boljih materijalnih uslova za život. Takav trend je evidentiran i u drugim bivšim jugoslovenskim republikama, pa čak i onim koje su članice Evropske unije. Crna Gora održava odnose sa naučnicima iz dijaspora, a reference i ocjene eksperata su osnovni uslov za njihov odabir. Trenutno je u 104 naučna projekta angažovano isto toliko istraživača iz inostranstva. Što se tiče “odliva mozgova” Smiljana Prelević je ukazala da je to problem koji je uslovljen dobrim uslovima koje razvijene zemlje nude mladim istraživačima. Studija o saradnji sa naučnicima iz dijaspora je obuhvatila i održavanje konferencije na kojoj bi se radilo na iznalaženju modela za još čvršće povezivanje istraživača iz inostranstva sa istraživačima u Crnoj Gori.

TAČKA 3 - Informacija o realizaciji projekta Inovaciono-preduzetničkog centra »Tehnopolis« Nikšić

Sekretarka Ministarstva nauke Smiljana Prelević je izložila ključne detalje koji su sadržani u Informaciji o realizaciji projekta Inovaciono-preduzetničkog centra „Tehnopolis“ Nikšić, kao i informaciju o aktivnostima koje predstoje.

Poslanik Perić je iznio mišljenje da se uočava privržen odnos ljudi iz Ministarstva nauke ovom projektu, ali da se on koristi marketinški u političke svrhe, pominjući da se to desilo u dva navrata u sklopu izborne kampanje. Uočio je da se neke informacije koje je dobio od Ministarstva nauke, kao poslanik, ne poklapaju sa ovom Informacijom, vezano za tender i određene datume. Ukazao je na odstupanje od planirane dinamike i iskazao sumnju da će se i dalje odstupati od početnih ideja.

Predsjednica Tanasijević je kazala da i pored određenih teškoća koje prate taj proces ne sumnja da će se sve završiti tako kako je predviđeno, te da pomjeranje dinamike neće pomjeriti termin koji je predviđen za otvaranje „Tehnopolisa“. Podsjetila je da je čitava 2015.godina predviđena za pripremu otvaranja „Tehnopolisa“. Održaće se sastanci sa velikim brojem privrednih subjekata u Nikšiću, kao i sa potencijalnim preduzetnicima u cilju pronalaženja poslovnih ideja, radiće se na uspostavljanju kontakata i saradnje sa pojedinim fakultetima i državnim institucijama sa kojima će zajednički raditi na podršci budućim stanarima. Napomenula je da mora da prođe godina dana od pravnog uspostavljanja institucije da bi se moglo aplicirati za različite fondove i da bi se dobila sredstva. Istakla je značaj ovog projekta ne samo za Nikšić, već i za Crnu Goru.

Smiljana Prelević je pojasnila poslaniku Periću zbog čega je došlo do nepoklapanja informacija, ukazujući da se radi o ponavljanju tendera i izložila detaljne informacije o raspisivanju tendera koje su sadržane u dijelu III.1. i dijelu III.5. Informacije o realizaciji ovog projekta. Iskazala je stav da nema osnova za komentar da se projekat koristi u marketinške i političke svrhe, već je u pitanju ozbiljna i savremena studija projekta, koja je rađena u saradnji sa ekspertima iz Austrije i Italije. Prolongiranje koje je nastupilo zbog ponovnog raspisivanja tendera je nešto na što se nije moglo uticati i to neće uticati na kvalitet i funkcionalnost projekta.

Pomoćnik Ministarke nauke mr Darko Petrušić je potkrijepio izlaganje Smiljane Prelević pojašnjavajući procedure koje su vezane za izradu i realizaciju projekta “Tehnopolis”, kao i za proces javnih nabavki, naročito kad je u pitanju izvođenje radova. On je istakao izuzetnu posvećenost Ministarstva ovom

projektu i njegov veliki značaj, naročito iz razloga što se prvi put ovakav centar uspostavlja u Crnoj Gori i služiće kao model za druge slične projekte.

Poslanik Perić je još jednom, ukratko, ponovio svoje izlaganje i potvrdio svoj stav vezan za ovaj projekat.

Poslanica prof.dr. Jelisava Kalezić je iskazala mišljenje da je predračunska vrijednost ovog projekta, koju je iznio mr Darko Petrušić, a koja iznosi 1.800.000,00 eura, previsoka. Ukazala je na to da Crna Gora ima uslove i potrebu da se formiraju planske i projektne institucije za onaj dio koji se finansira budžetski, jer se time preskače jedan korak u procedure javnih nabavki, koji se odnosi na izbor projektanta. Time se taj dio može raditi unutar državne institucije za planiranje i projektovanje, bez ikakvog tendera. Takvih potreba ima i kod drugih potrošačkih jedinica, pa čak i na nivou sitnih radova. Poslanica Kalezić je ukazala na određenu nepravilnost koja se tiče tačke 12 u Tabelarnom pregledu aktivnosti Izvještaja koja kaže: *Ugovor o izradi tehničke dokumentacije Direkcija javnih radova zaključiće sa izabranim ponuđačem (na osnovu informacije Direkcije javnih radova)*. Pojasnila je da kada je urađen glavni projekat za objekat, njega čini sva potrebna tehnička dokumentacija, tako da izgleda kao da se pojavljuje udvajanje ili odliv troškova. Moguće je da se radi o Ugovoru o izradi Objekta. To je opasan previd koji se mora otkloniti, naglasila je poslanica Kalezić, kako se ne bi stekao pogrešan utisak. Podržala je ideju ovog projekta, jer je mišljenja da će dati “vjetar u jedra” malim i srednjim preduzećima i podsjetila na vrijednost neposrednog kontakta stručnjaka i naučnika, tzv. “varničenja mozgova”, kao i objedinjivanja kapaciteta i stvaranja sinergetskog efekta.

Predstavnici Ministarstva nauke su potvrdili da je u pitanju tehnička greška, koju će ispraviti, te da su sve tačke koje su date u tabeli jasno definisane.

Poslanik Saša Pešić se interesovao za laboratorije koje su predviđene, te ko će raditi u njima, odnosno za nivo opreme sa stručnog i naučnog aspekta. Napomenuo je da je važno povesti računa da se ne nabavi oprema koja već postoji kod Instituta za javno zdravlje, Mašinskog fakulteta ili nekih drugih instituta.

Mr Darko Petrušić je objasnio da su ideje za laboratorije plod saradnje i razmjene mišljenja sa partnerima: IKT laboratorija (IKT Data centar) može biti značajna i na lokalnom i na regionalnom nivou i pokušaće se razviti u tom kontekstu značajan resurs za Crnu Goru. Biohemijska laboratorija je nastala kao potreba Ministarstva poljoprivrede za biohemijskim ispitivanjima. Laboratorija za Industrijski dizajn je namijenjena za tehnološke kompanije i u Nikšiću postoji klaster od 6 metalurških preduzeća, kao i Institut za crnu metalurgiju, preduzeća za obradu drveta, kamena i metala. Oprema će se nabaviti prema utvrđenim potrebama i vodiće se računa da ne dođe do preklapanja. U tom cilju je urađeno mapiranje opreme u Crnoj Gori.

TEKUĆA PITANJA:

- Predsjednica Odbora mr Branka Tanasijević je kratko upoznala članove Odbora sa Studijom o ulaganju u rano obrazovanje djece u Crnoj Gori, koju je uradila Kancelarija UNICEF-a u Crnoj Gori. Imala je sastanak sa predstavnicima UNICEF-a sa kojima je razgovarala na ovu temu i dogovorila da se održi zajednička sjednica sa Odborom za rad, zdravstvo i socijalno staranje, krajem februara, koja će biti posvećena anlizi ove Studije, sa posebnim osvrtom na zakonski okvir.
- Predsjednica Tanasijević je najavila da će se Odbor na narednoj sjednici upoznati sa Izvještajem poslanika Andrije Popovića sa sastanka sa predstavnicima Savjeta Evrope,

koji su boravili u dvodnevnoj posjeti Crnoj Gori, kao eksperti monitoring grupe za antidoping kontrolu.

- Poslanica doc. dr Branka Bošnjak je informisala članove Odbora da je podnijela krivičnu prijavu protiv Demokratske partije socijalista i Bošnjačke stranke, zbog toga što u aneksu sporazuma, koje su potpisale ove partije stoji da se direktori i pomoćnici direktora škola biraju po partijskom ključu. Ona je navela da to ukazuje na otvoreno kršenje ljudskih prava i uvođenje politike u škole što je ranije bilo javno demantovano. Zatražila je da Odbor zaume stav po ovom pitanju. Predsjednica Odbora mr Branka Tanasijević je kazala da nije imala uvid u navedeni sporazum. Istakla je da po tom pitanju postoji već ranije iskazan stav Odbora, koji dijele svi članovi, a koji glasi: *Odbor za prosvjetu, nauku, kulturu i sport se protivi svakom uvođenju politike u školski sistem.* Predsjednica Tanasijević je predložila, a Odbor prihvatio da to bude generalni stav i sa ove sjednice koji će ući u zapisnik.

Odbor je završio sa radom u 12,30 h.

Broj: 00-63-11/14-32

ZAPISNIK SAČINILA
mr Mirjana Marković

PREDSJEDNICA ODBORA
mr Branka Tanasijević